Sygn. akt II K 1387 /21

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lutego 2022 r.

Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Rejonowego Maksymilian Zboina,

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2022 r.,

w sprawie przeciwko R. G., oskarżonemu o czyn z art. 220 § 1 k.k. i inne,

zażalenia obrońcy oskarżonego R. G. - adw. A. P. na postanowienie Prokuratury Rejonowej w Mińsku Mazowieckim z dnia 29 grudnia 2021 r. o zabezpieczeniu majątkowym.

na podstawie art. 465 § 2 k.p.k.

postanowił:

zażalenie uwzględnić i uchylić zaskarżone postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w Mińsku Mazowieckim z dnia 29 grudnia 2021 r. o zastosowaniu zabezpieczenia majątkowego w postaci zajęcia wierzytelności R. G. należnych mu od I Urzędu Skarbowego w L., bądź w przyszłości innego urzędu skarbowego właściwego dla podatnika, jako dłużnika wierzytelności z tytułu zwrotu podatku od towarów i usług, nadpłaty podatku dochodowego od osób fizycznych, od osób prawnych i innych.

UZASADNIENIE

Dnia 29 grudnia 2021 r. Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim zastosowała wobec podejrzanego zabezpieczenie majątkowe w postaci „zajęcia wierzytelności R. G. należnych mu od I Urzędu Skarbowego w L., bądź w przyszłości innego urzędu skarbowego właściwego dla podatnika, jako dłużnika wierzytelności z tytułu zwrotu podatku od towarów i usług, nadpłaty podatku dochodowego od osób fizycznych, od osób prawnych i innych".

Decyzję tę w ustawowym terminie zaskarżyła obrońca podejrzanego, która zarzuciła postanowieniu:

- „błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, wyrażający się w przyjęciu, iż istnieje prawdopodobieństwo podejrzenia popełnienia czynu z art. 220 k.k., przez oskarżonego",

- „pominięcie okoliczności, iż pokrzywdzeni i oskarżony zawarli ugodę mediacyjną w zakresie zadośćuczynienia w związku z zaistniałym wypadkiem", co czyni bezprzedmiotowym zabezpieczenie zapłaty zadośćuczynienia,

- „naruszenie prawa procesowego w zakresie pkt 1c) postanowienia oraz 2) w zakresie niedookreśloności kosztów postępowania, co powoduje, iż zajęcie wierzytelności co do zwrotu VAT, podatku dochodowego i innych może stanowić nad zabezpieczenie, gdyż oskarżony jako przedsiębiorca, z racji volumenu obrotu może posiadać roszczenie o zwrot w kwotach znacznie przewyższających sumy o jakich traktuje zaskarżone postanowienie".

W konsekwencji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

W ocenie Sądu zażalenie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Przepisy art. 291 k.p.k. i art. 292 k.p.k. w zw. z art. 747 k.p.c. pozwalają organom ścigania na dokonanie zabezpieczenia na mieniu oskarżonego (podejrzanego), o ile tylko za dane przestępstwo można orzec: karę grzywny, świadczenie pieniężne, przepadek, środek kompensacyjny lub zwrot pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi

korzyści majątkowej, jaką sprawca osiągnął z popełnionego przestępstwa, albo jej równowartości, a także w zakresie zabezpieczenia zapłaty kosztów postępowania.

W tym miejscu należy podkreślić, że na obecnym etapie sprawy, Sąd nie będzie odnosił się do zarzutu, jakimi są zgłaszane wątpliwości, co popełnienia przez R. G. czynu przestępnego. Uwzględniając więc sam zakres zarzutu postawionego oskarżonemu w przedmiotowej sprawie, przesłanka ta jest spełniona i takie orzeczenie w przypadku uznania winy będzie mogło mieć miejsce. Tym nie mniej dalszym niezbędnym warunkiem stosowanego zabezpieczenia jest wskazana w art. 291 k.p.k. i art. 730^1 k.p.c. uzasadniona obawa, że bez takiego zabezpieczenia wykonanie w przyszłości orzeczenia będzie niemożliwe albo znacznie utrudnione. Wykazanie tej przesłanki (obawy) jest obligatoryjne. Choć skarżący nie podnosi tego zarzutu, to Sąd uważa już na wstępie zwrócić uwagę na tę przesłankę, albowiem ma ona priorytetowe znaczenie i bez jej spełnienia za niedopuszczalne należy uznać stosowanie zabezpieczenia majątkowego. Tymczasem postanowienie z dnia 29 grudnia 2021 r. o zabezpieczeniu majątkowym nie wykazuje, jakimi to obawami kierowano się stosując zabezpieczenie majątkowe. Postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym nie zawiera bowiem w tym zakresie żadnego uzasadnienia. Marginalnie należy zauważyć, że doświadczenie życiowe oskarżonego wynikające z jego wieku, stabilizacji rodzinnej i zawodowej, zakres prowadzonej działalności gospodarczej, jak też niekaralność przeczą zdaniem Sądu, aby w sprawie istniało realne niebezpieczeństwo dla wykonania orzeczenia o charakterze finansowym w przyszłości. Sąd w pełni podziela stanowisko, iż w stosowaniu zabezpieczenia majątkowego wykluczony jest jakikolwiek automatyzm ograniczający się do postawienia na etapie postępowania przygotowawczego zarzutu konkretnej osobie, jako wystarczającego dla zastosowania zabezpieczenia majątkowego, bez jednoczesnego wykazania, że zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, iż zagrożone w przyszłości będzie wykonanie orzeczenia o charakterze finansowym. Jednocześnie wobec powszechności takiego stanowiska Sąd pominie w tym miejscu wskazanie przykładowych rozstrzygnięć innych sądów i stanowiska wyrażanego przez komentatorów i glosatorów z uwagi na ich spójność. Tym samym za niedopuszczalne należy uznać jedynie powoływanie się w uzasadnieniu postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym w sposób ogólnikowy na fakt prowadzenia samego postępowania in personam, a także wskazania przypuszczalnych kar i innych rozstrzygnięć, których w przyszłości będzie domagać się oskarżyciel, z pominięciem, że zabezpieczenie majątkowe ze względu na to, że wkracza w sferę praw obywatelskich, powinno być stosowane w wypadkach, gdy konkretne okoliczności wskazują, że oskarżony (lub podejrzany) może udaremnić wykonanie w przyszłości orzeczenia sądowego. Środek ten może więc być stosowany wyjątkowo i nie może być zasadą prowadzonego postępowania karnego.

Niezależnie od powyższego nie można przejść obojętnym, co do samego zakresu zabezpieczenia w niniejszej sprawie. Przypomnieć należy przepisy art. 291 i 292 k.p.k., które wskazują, że zabezpieczenie może mieć miejsce na mieniu oskarżonego. Jednocześnie art. 292 k.p.k. odsyła do przepisów Kodeksu Postępowania Cywilnego. I tak przepis art. 747 pkt 1 k.p.c stanowi, że zabezpieczenie roszczeń pieniężnych następuje przez zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego albo innej wierzytelności lub innego prawa majątkowego. Samo zaś zabezpieczenie przez zajęcie wierzytelności lub innego prawa wykonuje się stosownie do art. 895–912 k.p.c. Z kolei zajęcie wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku uregulowane jest w przepisach zawartych w art. 902^2 k.p.c. Przy czym niezwykle istotnym jest to, iż ma ono ograniczony charakter, gdyż obejmuje tylko „wierzytelności przyszłe, wynikające z nadpłaty lub zwrotu podatku powstałych w ciągu roku od dnia dokonania zajęcia". Tymczasem prokurator stosując zabezpieczenie majątkowe wskazuje m.in. na zabezpieczenie przyszłego „podatku od osób prawnych i innych", jak również wskazuje jako organ właściwy nie tylko urząd skarbowy miejsca zameldowania podatnika, czy miejsca prowadzonej działalności, lecz „w przyszłości [również każdy] inny urząd skarbowy właściwy dla podatnika". Żądanie zabezpieczenia na przyszłych wierzytelnościach przypadających z tytułu nadpłaty potencjalnych także bliżej nieokreślonych podatków od bliżej nieokreślonych podmiotów powiązanych z oskarżonym nie jest zdaniem Sądu rozwiązaniem słusznym. Powyższe prowadzi także do wniosku, że taki sposób zabezpieczenia, również przeczy temu, aby prokurator traktował ten środek, jako wyjątkowy w procesie karnym.

Sąd dostrzega jeszcze inne mankamenty zaskarżonego postanowienia. Nie ulega bowiem żadnych wątpliwości, iż wyjątkowy charakter zabezpieczenia wymaga, aby przy określaniu w sentencji postanowienia o zabezpieczeniu

jego wysokości, organ procesowy stosujący zabezpieczenie miał przede wszystkim na uwadze wysokość realnie grożącej oskarżonemu (podejrzanemu) kary grzywny, świadczenia pieniężnego, wysokość wyrządzonej szkody, czy potencjalnej korzyści majątkowej albo wysokość przypuszczalnych kosztów postępowania. W tej konkretnej sprawie oskarżyciel wskazał w punkcie 1) postanowienia na taką karę (choć nie uzasadnił jej wysokości), zadośćuczynienie, jak też na koszty postępowania (bez wskazania przypuszczalnej wysokości kosztów). Jednak niezwykle istotnym pozostaje dalsza okoliczność a mianowicie to, iż prokurator nie wskazał wysokości zabezpieczenia, albowiem w punkcie 2) postanowienia nie przyjął żadnej maksymalnej kwoty, do jakiej to zabezpieczenie ma nastąpić. Teoretycznie można sobie wyobrazić niezwykle wysokie przyszłe kwoty nadpłaconych podatków, zwłaszcza u osób prowadzących działalność gospodarczą, które znacznie przewyższają przyszłe prawdopodobne orzeczenie o charakterze pieniężnym, a które zostaną w ten sposób zabezpieczone. W realiach przedmiotowej sprawy, uwzględniając chociażby tylko deklarację oskarżonego o wysokości miesięcznych dochodów z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, taka obawa stanowi wysokie prawdopodobieństwo jej spełnienia graniczące z pewnością. W rezultacie zabezpieczenie może więc prowadzić do zachwiania płynności finansowej danej osoby (np. podmiotu gospodarczego – jako płatnika i podatnika podatków). Taki sposób wskazania zabezpieczenia (bez określenia górnej granicy) narusza zdaniem Sądu zasady proporcjonalności i jest zbyt daleką ingerencją w prawa obywatelskie, jako środka przymusu stosowanego wobec oskarżonego (podejrzanego). Sąd uważa więc za niedopuszczalne brak wskazania w postanowieniu wysokości zabezpieczenia – w tym wypadku kwoty do jakiej Urząd Skarbowy ma dokonać zajęcia wierzytelności należnych oskarżonemu.

Na zakończenie rozważań, Sąd zwróci także uwagę, iż w orzecznictwie sądów administracyjnych prezentowane jest stanowisko, że art. 195a § 1 k.k.w. może stanowić podstawę zlecenia wykonania zabezpieczenia administracyjnemu organowi egzekucyjnemu tylko wówczas, gdy jednym postanowieniem zabezpieczono grożący przepadek oraz inne wymienione w tym przepisie kary, środki i obowiązki (tj. grzywnę, naprawienie szkody lub zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, świadczenie pieniężne, nawiązkę lub wykonanie orzeczenia o kosztach sądowych w postępowaniu karnym) - tak: uchwała NSA z dnia 7 grudnia 2009 r., (...) 6 /09, opubl. np. LEX nr 530104; wyrok NSA z dnia 9 października 2009 r., I OSK 335 /09, opubl. LEX nr 549122; wyrok NSA z dnia 22 września 2010 r., (...) 807/09, opubl. LEX nr 745872.

Mając powyższe na uwadze należało postanowić, jak na wstępie.

SSR w M.

M. Z.

ZARZĄDZENIE

- odpis postanowienia doręczyć oskarżonemu, obrońcy, PR w M., Naczelnikowi I Urzędu Skarbowego w L., pokrzywdzonym oraz pełnomocnikom (z informacją, iż jest prawomocne, dodatkowo oskarżonemu i pokrzywdzonym z informacją iż nie przysługuje środek zaskarżenia).

SSR w M.

M. Z.